

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ УКРАЇНИ

Факультет оперативно-рятувальних сил

Кафедра пожежної тактики та аварійно-рятувальних робіт

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Організація аварійно-рятувальних робіт»

професійна вибіркова підготовка

за освітньо-професійною програмою: «Пожежна безпека»

підготовки за першим (бакалаврським) рівнем вищої освіти

у галузі знань 26 "Цивільна безпека"

за спеціальністю 261 "Пожежна безпека"

Рекомендовано кафедрою пожежної тактики та аварійно-рятувальних робіт на 2023-2024 навчальний рік.
Протокол від «04» серпня 2023 року № 12

Силабус розроблений відповідно до Робочої програми навчальної дисципліни «Організація аварійно-рятувальних робіт»

2023 рік

Анотація дисципліни

Одним з основних із напрямків діяльності пожежно-рятувальних підрозділів, як сказано у Кодексі цивільного захисту України є проведення аварійно-рятувальних робіт та надання допомоги іншим службам при ліквідації наслідків аварій, катастроф та стихійних лих.

Організація аварійно-рятувальних робіт є важливою складовою частиною боротьби з пожежами, особливо в умовах воєнного стану. Вона відображає зміст професії фахівця пожежно-рятувальної служби на підставі вивчення закономірностей розвитку аварійних ситуацій з викидом небезпечних хімічних речовин, радіаційно-небезпечних речовин, руйнування та ін., освоєння принципів розрахунку сил та засобів для проведення рятувальних робіт та їх організацію.

Відмінною особливістю даного курсу є те, що всі практичні заняття проводяться з використанням матеріально-технічної бази кафедри та НПРЧ НУЦЗ України, що дозволяє максимально приблизити до реальних умов відпрацювання питань, які виносяться на заняття.

Інформація про науково-педагогічних працівників

Загальна інформація	Грицина Ігор Миколайович, заступник начальника кафедри пожежної тактики та аварійно-рятувальних робіт факультету оперативно-рятувальних сил, к.т.н., доцент
Контактна інформація	м. Харків, вул. Баварська, 7, кабінет №408. Мобільний номер телефону – 098-497-77-02
E-mail	ptarr@nuczu.edu.ua
Наукові інтереси	Прийоми та способи гасіння пожеж, тактичні можливості пожежно-рятувальних підрозділів, пожежно-тактичне забезпечення оперативних дій.
Професійні здібності	- загальні: здатність робити навчальний матеріал доступним; творчість у роботі; педагогічно-вольовий вплив на учнів; здатність організувати колектив учнів; змістовність і яскравість мови, її образність і переконливість; педагогічний такт; здатність зв'язати навчальний предмет з життям; спостережливість; педагогічна вимогливість; - володіння сучасним програмним забезпеченням професійного спрямування; - підвищення кваліфікації за програмою «Фахівець у сфері цивільної безпеки», Національний університет цивільного захисту України, 28 січня - 09 лютого 2019, Свідоцтво.
Наукова діяльність за освітнім	https://scholar.google.com.ua/citations?user=XBOnl-YAAAAJ&hl=ru&oi=sra https://orcid.org/0000-0002-2581-1614

КОМПОНЕНТОМ	
Загальна інформація	Остапов Костянтин Михайлович, доцент кафедри пожежної тактики та аварійно-рятувальних робіт факультету оперативно-рятувальних сил, к.т.н. доцент
Контактна інформація	м. Харків, вул. Баварська, 7, кабінет № 408. Мобільний номер телефону – 066-459-05-06
E-mail	ostapovk_90@ukr.net
Наукові інтереси	Прийоми та способи гасіння пожеж гелеутворюючими складами, тактичні можливості пожежно-рятувальних підрозділів
Професійні здібності	- загальні: здатність робити навчальний матеріал доступним; творчість у роботі; педагогічно-вольовий вплив на учнів; здатність організувати колектив учнів; змістовність і яскравість мови, її образність і переконливість; педагогічний такт; здатність зв'язати навчальний предмет з життям; спостережливість; педагогічна вимогливість; - володіння сучасним програмним забезпеченням професійного спрямування; - Science and Professional Conference / Advances in the Natural Sciences and Engineering – 2017, held in Budapest on 25 th of Jun 2017. Certificate of Participation; - підвищення кваліфікації за програмою «Фахівець у сфері цивільної безпеки», Національний університет цивільного захисту України, 28 січня - 09 лютого 2021, Свідоцтво.
Наукова діяльність за освітнім компонентом	https://scholar.google.com.ua/citations?user=cmqa5u8AAAAJ&hl=ru https://orcid.org/0000-0002-1275-741X

Загальна інформація	Аветісян Вадим Георгійович, доцент кафедри пожежної тактики та аварійно-рятувальних робіт факультету оперативно-рятувальних сил, к.т.н., доцент
Контактна інформація	м. Харків, вул. Баварська, 7, кабінет № 406. Мобільний номер телефону – 099-190-77-72
E-mail	ptarr@nuczu.edu.ua
Наукові інтереси	Прийоми та способи гасіння пожеж тонкорозпиленими струменями, тактичні можливості пожежно-рятувальних підрозділів, пожежно-тактичне забезпечення оперативних дій.

Професійні здібності	<p>- загальні: здатність робити навчальний матеріал доступним; творчість у роботі; педагогічно-вольовий вплив на учнів; здатність організувати колектив учнів; змістовність і яскравість мови, її образність і переконливість; педагогічний такт; здатність зв'язати навчальний предмет з життям; спостережливість; педагогічна вимогливість;</p> <p>- професійні знання і досвід практичної роботи в органах та підрозділах ДСНС України;</p> <p>- володіння сучасним програмним забезпеченням професійного спрямування;</p> <p>- підвищення кваліфікації за програмою «Фахівець у сфері цивільної безпеки», Національний університет цивільного захисту України, 28 січня - 09 лютого 2021, Свідоцтво.</p>
Наукова діяльність за освітнім компонентом	<p>https://scholar.google.com.ua/citations?hl=ru&user=UXDv470A</p> <p>AAAJ</p> <p>https://orcid.org/0000-0002-5986-2794</p>

Загальна інформація	Криворучко Євген Миколайович, викладач кафедри пожежної тактики та аварійно-рятувальних робіт факультету оперативно-рятувальних сил
Контактна інформація	м. Харків, вул. Баварська, 7, кабінет № 406. Мобільний номер телефону – 093-609-45-11
E-mail	ptarg@nuczu.edu.ua
Наукові інтереси	Імпульсні вогнегасні систем, гасіння пожеж дрібнорозпилим водняним струменем, методи гасіння пожежі водняним аерозолем, дослідження розвитку пожежі в будівлі
Професійні здібності	<p>- загальні: здатність робити навчальний матеріал доступним; творчість у роботі; педагогічно-вольовий вплив на учнів; здатність організувати колектив учнів; змістовність і яскравість мови, її образність і переконливість; педагогічний такт; здатність зв'язати навчальний предмет з життям; спостережливість; педагогічна вимогливість;</p> <p>- професійні знання і досвід практичної роботи в органах та підрозділах ДСНС України;</p> <p>- володіння сучасним програмним забезпеченням професійного спрямування;</p> <p>- підвищення кваліфікації за програмою «Фахівець у сфері цивільної безпеки», Національний університет цивільного захисту України, 28 січня - 09 лютого 2021, Свідоцтво.</p>
Наукова діяльність за освітнім	<p>https://scholar.google.com.ua/citations?user=KKn056MAAAAJ</p> <p>&hl=ru</p> <p>https://orcid.org/0000-0001-7332-9593</p>

Час та місце проведення занять з навчальної дисципліни

Аудиторні заняття з навчальної дисципліни проводяться згідно затвердженого розкладу. Електронний варіант розкладу розміщується на сайті Університету (<http://rozklad.nuczu.edu.ua/>).

Консультації з навчальної дисципліни проводяться протягом семестру щоп'ятниці з 15.00 до 16.00 в аудиторії №402. В разі додаткової потреби здобувача в консультації час погоджується з викладачем.

Тривалість академічної години в Університеті становить 40 хвилин. Дві академічні години утворюють пару академічних годин, що триває 80 хвилин без перерви.

Мета вивчення дисципліни: вивчення питань організації та виконання аварійно-рятувальних робіт при ліквідації наслідків аварій, катастроф, стихійних лих, в тому числі при пожежах. Дисципліна розглядає проблеми та задачі, виникаючі у ході організації та виконання аварійно-рятувальних робіт, а також способи та засоби їх рішення.

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Форма здобуття освіти
	заочна (дистанційна)
Статус дисципліни (обов'язкова загальна або обов'язкова професійна або вибіркова)	<i>вибіркова професійна</i>
Рік підготовки	<i>4-й</i>
Семестр	<i>7-й</i>
Обсяг дисципліни:	
- в кредитах ЄКТС	<i>3</i>
- кількість модулів	<i>2</i>
- загальна кількість годин	<i>90</i>
Розподіл часу за навчальним планом:	
- лекції (годин)	<i>6</i>
- практичні заняття (годин)	<i>4</i>
- семінарські заняття (годин)	
- лабораторні заняття (годин)	
- курсовий проект (робота) (годин)	
- інші види занять (годин)	
- самостійна робота (годин)	<i>80</i>

- індивідуальні завдання (науково-дослідне) (годин)	
Форма підсумкового контролю	
- підсумковий контроль (диференційний залік, екзамен)	диференційний залік

Передумови для вивчення дисципліни

Теоретичний матеріал дисципліни «Організація аварійно-рятувальних робіт» базується на основі вивчення дисциплін циклу професійної (обов'язкової) підготовки: «Організація робіт у непридатному для дихання середовищі», «Протипожежне водопостачання», «Протипожежна та аварійно-рятувальна техніка», «Основи пожежно-рятувальної справи», «Основи спеціальної та військової підготовки», «Підготовка з надання домедичної допомоги. Навчальний матеріал, який вивчається дисципліною «Організація аварійно-рятувальних робіт» використовується при проходженні здобувачами вищої освіти переддипломної практики (стажування), складанні комплексного іспиту, виконанні та захисту кваліфікаційної роботи.

Результати навчання та компетентності з дисципліни

Відповідно до освітньої програми «Пожежна безпека», вивчення навчальної дисципліни повинно забезпечити:

- досягнення здобувачами вищої освіти таких результатів навчання

Програмні результати навчання	ПРН
Дисциплінарні результати навчання	<i>аббревіатура</i>
Керувати проведенням робіт з рятування та евакуювання людей, оперативного розгортання сил та засобів; діями з гасіння пожежі; згортанням сил і засобів та поверненням до місця постійної дислокації.	<i>ПРН17</i>
Визначати необхідну та достатню кількість аварійно-рятувальної, протипожежної, спеціальної техніки, засобів зв'язку та пожежно-технічного оснащення, використовуючи можливості їх конструктивних і технічних характеристик.	<i>ПРН19</i>
Застосовувати невербальні методи спілкування; здійснювати пошук нової інформації; навчати працівників об'єкту і населення з питань забезпечення пожежної безпеки; проводити заняття з особовим складом підрозділу; доносити до фахівців і нефахівців інформацію, ідеї, проблеми, рішення та власний досвід у сфері професійної діяльності.	<i>ПРН22</i>

- формування у здобувачів вищої освіти наступних компетентностей: 7

Програмні компетентності (загальні та професійні)	ЗК, ПК
Очікувані компетентності з дисципліни	<i>аббревіатура</i>
Здатність працювати як в команді, так і автономно.	<i>ЗК08</i>
Здатність обґрунтовано винаходити рішення щодо дій з гасіння пожеж, рятування та евакуювання людей під час пожежі та проведенні інших пожежно-рятувальних робіт.	<i>ПК25</i>

Програма навчальної дисципліни

Теми навчальної дисципліни:

МОДУЛЬ 1. Організація аварійно-рятувальних робіт при руйнуванні будинків після ракетно-бомбових ударів.

Тема 1.1. Організація аварійно-рятувальних робіт при руйнуванні будинків після ракетно-бомбових ударів.

Тема 1.2. Організація аварійно-рятувальних робіт на воді

МОДУЛЬ 2. ОАРР при аваріях з небезпечними речовинами в умовах воєнного стану.

Тема 2.1. ОАРР при аваріях з викидом НХР в умовах воєнного стану.

Тема 2.2. ОАРР на автомобільному транспорті.

8

Розподіл дисципліни у годинах за формами організації освітнього процесу та видами навчальних занять:

Назви модулів і тем	Заочна (дистанційна)						
	Кількість годин						
	усього	у тому числі					
		лекції	семінарські заняття	практичні заняття	лабораторні	самостійна робота	поточний контроль
7- й семестр							
Модуль 1. Організація аварійно-рятувальних робіт при руйнуванні будинків після ракетно-бомбових ударів.							
Тема 1.1. Організація аварійно-рятувальних робіт при руйнуванні будинків після ракетно-бомбових ударів.	24	2		2		20	
Тема 1.2. Організація аварійно-рятувальних робіт на воді	20					20	
Разом за модулем 1	44	2		2		40	
Модуль 2. ОАРР при аваріях з небезпечними речовинами в умовах воєнного стану.							
Тема 2.1. ОАРР при аваріях з викидом НХР в умовах воєнного стану.	24	2		2		20	
Тема 2.2. ОАРР на автомобільному транспорті.	22	2				20	
Разом за модулем 2	46	4		2		40	
Разом	90	6		4		80	

Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Тема 1.1. ПЗ 1. Способи пошуку постраждалих під завалами після ракетно-бомбових ударів.	2
3.	Тема 2.1. ПЗ 1. Способи локалізації аварій з викидом НХР	2
	Разом	4

Орієнтовна тематика індивідуальних завдань

Здобувачу вищої освіти за необхідністю необхідно обрати одну з рекомендованих тем та самостійно виконати науково-дослідне завдання. Результати виконаного завдання оформити звітом у формі реферату, наукової статті, презентації чи практичного продукту.

Рекомендована тематика для індивідуального дослідження:

1. Класифікація аварійних ситуацій.
2. Концепція проведення рятувальних робіт в умовах воєнного стану.
3. Прийоми рятування людей на зруйнованих будинках в результатів ракетно-бомбових ударів.
4. Способи деблокування постраждалих з провалів.
5. Розробка наукових експонатів, програмних тренажерів, макетів, тощо.

Форми та методи навчання і викладання

Вивчення навчальної дисципліни реалізується в таких формах: навчальні заняття за видами, виконання індивідуальних завдань (якщо є), консультації, контрольні заходи, самостійна робота.

В навчальній дисципліні використовуються такі методи навчання і викладання:

– пояснення (під час викладання навчального матеріалу керівником заняття здійснюється глибоке пояснення відповідного навчального матеріалу з наголосом на його подальше практичне застосування під час виконання службових обов'язків);

– обговорення (є складовою частиною будь-якого виду навчального заняття, особлива увага звертається на практичні питання, пов'язані з вивченням керівних документів з питань охорони навколишнього природного середовища від промислових забруднень та на питання проведення практичних розрахунків);

– повторення (тренування) – спрямований на якісний кінцевий результат виконання відповідного завдання під час проведення практичних (семінарських) занять;

– показу (застосовується під час проведення усіх видів навчальних занять на прикладах розгляду документів з питань охорони праці підприємств, установ та організацій);

– творчого підходу (викликає у здобувачів вищої освіти почуття зацікавленості та необхідності в якісному відпрацюванні сформульованого керівником заняття відповідного завдання на заняття, розуміння ними, що саме якісне вирішення вказаного завдання допоможе кожному з них в подальшому натхненно вирішувати подібні завдання під час службової діяльності);

– контролю (спрямований на те, що кожний здобувач вищої освіти повинен в кінцевому результаті з високим ступенем якості виконати кожний елемент завдання, яке йому ставилося).

Оцінювання освітніх досягнень здобувачів вищої освіти

Засоби оцінювання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання

10
 є: екзамен, стандартизовані тести; реферати; розрахункові та розрахунково-графічні роботи; презентації результатів виконаних завдань та досліджень; студентські презентації та виступи на наукових заходах; завдання на тренажерах, реальних об'єктах; тактико-спеціальні навчання на об'єкті міста або полігоні підготовки пожежних-рятувальників; теоретичні конференції та тематичні вечори.

З метою вдосконалення тактичної підготовки всі практичні заняття, ділові ігри, проводяться двома викладачами. Для поглиблення та закріплення знань програмного матеріалу рекомендується у позакласний час проводити розгляди ведення аварійно-рятувальних робіт, теоретичні конференції, тематичні вечори, демонструвати кінофільми про організацію та гасіння пожеж, організовувати зустрічі і виступи практичних працівників підрозділів ДСНС України.

Критерії оцінювання

Оцінювання рівня навчальних досягнень здобувачів з навчальної дисципліни здійснюється за 100-бальною шкалою.

Форми поточного та підсумкового контролю

Поточний контроль проводиться у формі: фронтального та індивідуального опитування; виконання письмових завдань, комп'ютерних тестувань (програми OpenTEST 2.3.0), програмних тренажерів.

Підсумковий контроль проводиться у формі екзамену,

Вид навчальної роботи		Кількість	Максимальний бал за вид навчальної роботи	Загальна максимальна сума балів
6-й семестр				
I. Поточний контроль				
Модуль № 1	Лекції*	1	0	0
	Семінари	-	-	0
	Практичні заняття*	1	10	10
Разом за модуль № 1				10
Модуль № 2	Лекції*	2	0	0
	Семінари	-	-	0
	Практичні заняття*	1	10	10
	тестування	1	70	70
Разом за модуль № 2				80
Разом за поточний контроль				90
II. Індивідуальні завдання (науково-дослідне)				10
Разом за всі види навчальної роботи				100

Поточний контроль

Критерії поточного оцінювання знань здобувачів заочної форми навчання на практичному занятті (оцінюється в діапазоні від 0 до 10 балів):

10 бали – завдання виконано в повному обсязі, суть питання розкрита в повному обсязі, відповідь вірна, здобувач вільно володіє навчальним матеріалом, орієнтуються в темі та аргументовано висловлює свої думки,

графічне зображення виконано згідно вимог;

8 бали – завдання виконано в повному обсязі, суть питання розкрита не в повному обсязі, відповідь вірна, здобувач частково володіє навчальним матеріалом, обґрунтування відповіді недостатнє, графічне зображення виконано неохайно, з незначними порушеннями вимог;

4 бали – завдання виконано частково, суть питання не розкрита, відповідь вірна, здобувач поверхово володіє навчальним матеріалом, обґрунтування відповіді недостатнє, графічне зображення не відповідає проведеним розрахункам або виконано з порушеннями вимог.

2 бали – завдання виконано частково, при цьому допущено суттєві помилки, здобувач поверхово володіє навчальним матеріалом, обґрунтувати відповідь здобувач не в змозі, відповіді на поставлені питання не знає, графічне зображення не відповідає проведеним розрахункам або не відповідає вимогам.

0 балів – завдання не виконане.

Критерії оцінювання знань здобувачів заочної форми навчання при виконанні індивідуальних завдань (оцінюється в діапазоні від 0 до 10 балів):

10 балів – самостійна робота здобувачем виконана в повному обсязі;

9 балів – робота виконана в повному обсязі, але допущені незначні помилки;

8 балів – робота виконана майже на 90% від загального обсягу;

7 балів – обсяг виконаних завдань становить від 80% до 89% від загального обсягу;

6 балів – здобувач виконав лише від 70% до 79% від загального обсягу;

5 балів – обсяг виконаної роботи становить від 50% до 69% від загального обсягу;

4 бали – виконана частина роботи складає від 40% до 49% від загального обсягу;

3 бали – складає від 20% до 39% від загального обсягу;

2 бали – обсяг виконаних завдань складає від 10% до 19% від загального обсягу;

1 бал – в цілому обсяг виконаних завдань складає менше 10% від загального обсягу;

0 балів – завдання передбачене на індивідуальну самостійну роботу здобувачем не виконане.

Критерії оцінювання знань здобувачів заочної форми навчання на диференційованому заліку шляхом тестування (оцінюється від 0 до 70 балів):

70 балів – не менше 90% вірних відповідей на тестові питання;

62 балів – не менше 85% вірних відповідей на тестові питання;

58 балів – не менше 80% вірних відповідей на тестові питання;

54 бали – не менше 75% вірних відповідей на тестові питання;

50 балів – не менше 70% вірних відповідей на тестові питання;

46 балів – не менше 65% вірних відповідей на тестові питання;

42 бали – не менше 60% вірних відповідей на тестові питання;

38 балів – не менше 55% вірних відповідей на тестові питання;

32 бали – не менше 50% вірних відповідей на тестові питання;

0 балів – менше 50% вірних відповідей на тестові питання.

Перелік теоретичних питань для підготовки до екзамену:

1. Основні поняття та терміни НС.
2. Класифікація надзвичайних ситуацій.
3. Задачі ліквідації наслідків аварій.
4. Склад та зміст аварійно-рятувальних робіт.
5. Сили та засоби, що залучаються до аварійно-рятувальних робіт.
6. Пошуково-рятувальні роботи. Етапи та зміст.
7. Види та задачі розвідки зони "НС".
8. Склад аварійно-відновлювальних робіт.
9. Основні правила ведення АРР.
10. Етапи виводу постраждалих з зони "НС".
11. Правила вибору варіанта транспортування постраждалих.
12. Правила перенесення постраждалих.
13. Матеріально-технічні засоби проведення транспортувальних робіт та вимоги до них.
14. Допоміжні засоби проведення транспортувальних робіт та їх застосування.
15. Транспортування постраждалих по горизонтальній поверхні.
16. Транспортування постраждалих з поверхів будинків.
17. Транспортування постраждалих в стиснутих умовах.
18. Крупногабаритні засоби механізації аварійно-рятувальних робіт. Види, вимоги яким вони повинні відповідати, переваги та недоліки.
19. Класифікація засобів малої механізації.
20. Призначення та будова ІРАР.
21. Основні прийоми роботи з ІРАР.
22. Призначення та будова гідравлічного аварійно-рятувального інструменту
23. Призначення та будова пневматичного аварійно-рятувального інструменту.
24. Концепція проведення рятувальних робіт при ДТП. Принцип «Ключова фігура».
25. Концепція проведення рятувальних робіт при ДТП. Принцип комплексна безпека. Безпека місця пригоди.
26. Концепція проведення рятувальних робіт при ДТП. Принцип комплексна безпека. Безпека потерпілого.
27. Концепція проведення рятувальних робіт при ДТП. Принцип комплексна безпека. Безпека рятувальників.
28. Мета та задачі розвідки при ДТП.
29. Технологія проведення розвідки при ДТП.
30. Стабілізація медичного стану постраждалого.
31. Способи фіксації автомобіля
32. Вилучення постраждалого з пошкодженого автомобіля.
33. Безпека праці при проведенні рятувальних робіт при ДТП.

Політика викладання навчальної дисципліни

1. Активна участь в обговоренні навчальних питань, попередня

підготовка до семінарських занять за рекомендованою літературою, якісне і своєчасне виконання завдань.

2. Сумлінне виконання розкладу занять з навчальної дисципліни (здобувачі вищої освіти, які запізнилися на заняття, до заняття не допускаються).

3. З навчальною метою під час заняття мобільними пристроями дозволяється користуватися тільки з дозволу викладача.

4. Здобувач вищої освіти має право дізнатися про свою кількість накопичених балів у викладача навчальної дисципліни та вести власний облік цих балів.

5. При виконанні індивідуальної самостійної роботи до захисту допускаються реферати, які містять не менше 50% оригінального тексту при перевірці на плагіат.

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Література

1. Освітньо-професійна програма «Пожежогасіння та аварійно-рятувальні роботи» за спеціальністю 261 "Пожежна безпека" в галузі знань 26 "Цивільна безпека" за першим (бакалавр) рівнем вищої освіти (Розглянуто та затверджено вченою радою Національного університету цивільного захисту України протокол №8 від 28 червня 2023 р.). [URL: https://nuczu.edu.ua/images/topmenu/osvitnya_diyalnosti/osvitni_programi/2023/261_PGARR_bak23.pdf]

2. Кодекс цивільного захисту України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5403-17#Text>].

3. Статут дій органів управління та підрозділів Оперативно-рятувальної служби цивільного захисту під час гасіння пожеж. Наказ МВС України від 26.04.2018 № 340. [URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0802-18#Text>].

4. Правила безпеки праці в органах і підрозділах МНС України. Наказ МНС України 07.05.2007 р. № 312. [URL: https://www.dsns.gov.ua/files/2019/2/14/321/PRAVIL_Ohor-Pr_MNS.pdf].

5. Рятувальні роботи при надзвичайних ситуаціях. Частина 1: Навчальний посібник / Аветисян В.Г., Сенчихін Ю.М., Тригуб В.В., Кулаков С.В., Куліш Ю.О., Александров В.Л., Адаменко М.І. – К: Основа, 2006. – 360 с. [URL: <http://repositsc.nuczu.edu.ua/handle/123456789/4076>].

6. Аветисян В.Г., Грицина І.М., Остапов К.М. Організація аварійно-рятувальних робіт: Курс лекцій. – Харків : НУЦЗУ, 2021. - 170 с. [URL: http://univer.nuczu.edu.ua/tmp_metod/3299/OARR_KURS_LEKCIJ.pdf].

7. Дії підрозділів ДСНС України в умовах воєнного стану – навчальний посібник / Мирослав Коваль, Дмитро Чалий, Віктор Ковальчук, Василь Лоїк, Олександр Синельников, Іван Паснак, Артур Ренкас, Андрій Домінік, Володимир Товарянський, | Юрій Ключка, Василь Матухно, Дмитро Поліщук, Сергій Гассієв, Андрій Лісняк, Євген Слепужников, Євген Криворучко, Віктор Покалюк, Микола Григор'ян, Тетяна Костенко, Дмитро Журбинський, Анатолій Фомін, Олександр Жихарєв, Світлана Голікова, Вікторія Коленко, Наталія

Оніщенко. - Львів: ЛДУБЖД, 2023. - 308 с. (рис. 185, табл. 28, Бібліогр. 93). 14

8. Посібник з реалізації заходів евакуації населення, матеріальних і культурних цінностей в умовах загрози та виникнення надзвичайних ситуацій і збройних конфліктів: практичний посібник / М.В. Андрієнко, А.І. Фомін, О.М. Слущка, А.А. Слюсар, Л.В. Калиненко, Ю. М. Чайковський. Київ: ІДУ НД ЦЗ, 2022. 250 с. [URL: <https://idundcz.dsns.gov.ua/upload/1/6/1/7/5/4/9/posibnik-evakuaciini-zahodi.pdf>].

9. Методичні рекомендації з організації та життєзабезпечення належного рівня живучості та безпеки взводних та ротних опорних пунктів військових частин, які приймають участь у проведенні операції об'єднаних сил з врахуванням набутого досвіду. - Київ: Центральне управління безпеки військової служби Збройних Сил України, 2021. - 86 с.

10. Методичні рекомендації щодо організації гасіння пожеж в природних екосистемах в районах ведення бойових дій, алгоритм дій особового складу у разі виявлення загорань вибухонебезпечних предметів, а також надання домедичної допомоги у разі отримання мінно-вибухових травм. Режим доступу: https://nubip.edu.ua/sites/default/files/u184/metodichni_rekomendaciyi_pes_vnp_pmd.doc.pdf

11. Методичні рекомендації щодо організації оперативних дій підрозділів ДСНС під час гасіння пожеж на складах нафтопродуктів, що сталися внаслідок обстрілів в умовах ведення бойових дій. Режим доступу: <https://if.dsns.gov.ua/upload/1/1/9/3/3/4/7/Vr00vOSx9wVORgnKSrdVAYnz6P9sLaTd1EVLmisK.pdf>

12. IATG 01.50:2021[E] UN explosive hazard classification system and codes (МТКБ 01.50:2021(Е) Система класифікації ООН вибухової небезпеки та коди). Режим доступу: https://data.unsafeguard.org/iatg/en/V3_IATG-01.60_en.pdf

13. IATG 02.50:2021[E] Fire safety. (МТКБ 02.50:2021(ЩЕ) Пожежна безпека. Режим доступу: https://data.unsafeguard.org/iatg/en/V3_IATG-02.50_en.pdf

14. IATG 06.50:2021 [E] Specific safety precautions (storage and operations) (МТКБ 06.50:2021 (ГЕ) Особливі заходи перестороги (зберігання та технологічні операції). Режим доступу: https://data.unsafeguard.org/iatg/en/V3_IATG-06.50_en.pdf

15. IATG 02.20:2021[E] Quantity and separation distances (МТКБ 02.20:2021(ГЕ) Кількісні і розділові відстані). Режим доступу: https://data.unsafeguard.org/iatg/en/V3_IATG-02.20_en.pdf

16. International Ammunition Technical Guidelines (ATG) IATG 05.20:2021[E] Types of buildings for explosives facilities (Міжнародне технічне керівництво щодо боєприпасів (МТКБ 05.20:2021 (ЩЕ) Типи споруд для приміщень під вибухові речовини)). Режим доступу: https://data.unsafeguard.org/iatg/en/V3_IATG-05.20_en.pdf

17. Прогнозування та ліквідація наслідків вибуху на відкритих технологічних установках: методичні вказівки по виконанню контрольної (модульної) роботи з організації аварійно-рятувальних робіт / Укладачі: В.Г. Аветисян, І.М. Грицина, В.В. Тригуб, К.М. Остапов – Х: НУЦЗУ, 2017 р. – 47 с. [URL: http://books.nuczu.edu.ua/list.php?IDlist=Q_1#up].

18. Ю.О. Куліш. Організація аварійно-рятувальних робіт при

надзвичайних ситуаціях на залізничному транспорті. Практичний посібник. ¹⁵
Харків.: НУЦЗУ, 2008. – 44 с. [URL:
http://books.nuczu.edu.ua/list.php?IDlist=Q_2#up].

19. John Norman Fire Officers Handbook of Tactics / Norman John. –South Sheridan Road Tulsa, Oklahoma, 2012 – 311 p. [URL:
<https://fireengineeringbooks.com/fire-officers-handbook-of-tactics-5th-edition/>].

20. Наказ Міністерства внутрішніх справ України від 04.08.2018 №656 " Про затвердження деяких нормативно-правових актів з питань дорожнього перевезення небезпечних вантажів". [URL:
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1041-18#Text.>].

21. Emergency Response Guidebook 2016, U.S. Department of Transportation Pipeline and Hazardous Materials Safety Administration [URL:
<https://www.phmsa.dot.gov/hazmat/erg/emergency-response-guidebook-erg>].

22. Zasady organizacji dekontaminacji w warunkach skażenia środkami CBRN w przypadku zdarzeń masowych podczas Światowych Dni Młodzieży. PSPRP Polska. – 20 str. – Warszawa. – 2016 r. [URL:
https://yadda.icm.edu.pl/yadda/element/bwmeta1.element.baztech-47db28e5-4e59-4e63-9f27-299515abf4f1/c/Wnek_ZN_SGSP_nr_58.pdf].

23. Guidelines for Mass Casualty Decontamination During a HAZMAT/Weapon of Mass Destruction Incident, Volumes I and II. U.S. Army Chemical, Biological, Radiological and Nuclear School. – USA. – 136 p. [URL:
https://www.opcw.org/sites/default/files/documents/Victims_Network/Orange_and_Red/orange_red_02448.pdf].

24. Minimum Standards and Non-Binding Guidelines for First Responders Regarding Planning, Training, Procedure and Equipment for Chemical, Biological, Radiological and Nuclear (CBRN) Incidents – 14 p. Civil Emergency Planning, Operations Division - NATO International Staff. [URL:
https://www.nato.int/nato_static_fl2014/assets/pdf/pdf_2016_08/20160802_140801-cep-first-responders-CBRN-eng.pdf].

25. Engelbrecht, H., Lindeman, R. W., & Hoermann, S. (2019). A SWOT Analysis of the Field of Virtual Reality for Firefighter Training. *Front. Robot. AI* 6: 101. doi: 10.3389/frobt.

26. A basic live fire training structure - High Temperature Linings (2017).

27. Fahy, R. F. & Molis, J. L. (2019). NFA report-Firefighter fatalities in the United States - 2018.

28. Real learning in a virtual world: How VR can improve learning and training outcomes - Deloitte (2018).

29. University of Nottingham (2019). Virtual reality training could improve employee safety. *ScienceDaily*. Retrieved April 3, 2020. URL:
www.sciencedaily.com/releases/2019/09/190916212516.htm.

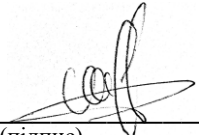
30. The Science of Water Extinguishment. URL:
<https://www.firehouse.com/operations-training/hoselines-water-appliances/article/12395735/the-science-of-water-extinguishment-international-innovations-john-mcdonough>

Інформаційні ресурси

1. Законодавство України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws>.

2. Державна служба України з надзвичайних ситуацій. URL: <http://www.dsns.gov.ua>.
3. Міністерство освіти і науки України. URL: <https://mon.gov.ua/ua>.
4. Офіційний сайт Національного університету цивільного захисту України. URL: <https://nuczu.edu.ua/ukr>.
5. Національне агентство із забезпечення якості вищої освіти. URL: <https://naqa.gov.ua>.
6. Електронний каталог НУЦЗУ: <http://books.nuczu.edu.ua/load.php>.
7. Serwis Rzeczypospolitej Polskiej. URL: <https://www.gov.pl/web/polskapomoc/>.
8. Illinois Fire Service Institute. URL: <https://www.fsi.illinois.edu/>.
9. Fire safety academy. URL: <https://training.fsri.org/>.
10. International Fire Instructor's Workshop materials. URL: <http://cfbt-be.com/en/ifiw>.
1. CFBT USA. URL: <http://cfbt-us.com/index.html>.

Розробники:

(підпис)

Ігор ГРИЦИНА
(Власне ім'я ПРІЗВИЩЕ)

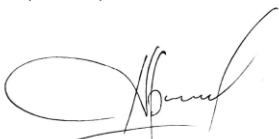
(підпис)

Костянтин ОСТАПОВ
(Власне ім'я ПРІЗВИЩЕ)

(підпис)

Вадим Аветісян
(Власне ім'я ПРІЗВИЩЕ)

(підпис)

Євген Криворучко
(Власне ім'я ПРІЗВИЩЕ)